

**Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет**

Затверджено

наказом ректора ХНУ

„24” 03 2020 р.

№ 53

ІНСТРУКЦІЯ № 2

**Вступний інструктаж з питань пожежної безпеки
в Хмельницькому національному університеті**

Хмельницький – 2020

ІНСТРУКЦІЯ № 2

Вступний інструктаж з питань пожежної безпеки

1. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція розроблена відповідно до основних положень Кодексу цивільного захисту України та відповідного Положення і діє в усіх структурних підрозділах університету.

1.2. Вступний інструктаж проводиться з усіма працівниками, які щойно прийняті на роботу (постійну або тимчасову), а також з особами, які прибули в навчальний заклад у відрадження, на роботу, навчання, виробничу практику і мають брати безпосередню участь у навчальному та виробничому процесах.

1.3. Вступний інструктаж проводиться на підставі чинних в університеті правил, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки у спеціально обладнаному для цього приміщенні фахівцем, на якого наказом ректора та відповідною посадовою інструкцією покладені ці обов'язки.

1.4. Вступний інструктаж спрямований на ознайомлення та вивчення співробітниками і студентами:

- заходів пожежної безпеки на об'єкті та робочому місці;
- порядку сповіщення про пожежу, дій під час пожежі;
- застосування первинних засобів пожежогасіння;
- порядку дій при наданні долікарської допомоги потерпілим.

При вивченні питань зі вступного інструктажу враховуються специфіка навчального процесу, технічна характеристика об'єктів, пожежна небезпека речовин і матеріалів, що застосовуються, та інші чинники, які впливають на стан пожежної безпеки університету.

1.5. Вступний інструктаж зі студентами проводять куратори навчальних груп, пройшовши попередньо навчання з питань пожежної безпеки.

1.6. Результати вступного інструктажу реєструються в «Журналі вступного інструктажу з питань пожежної безпеки» під особистий підпис особи, яку інструктують.

2. Терміни та визначення

2.1. **Пожежа** – неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується в часі і просторі. Знищує матеріальні цінності, створює загрозу для життя людей, тварин, негативно впливає на навколишнє природне середовище.

2.2. **Небезпечні фактори пожежі:**

- відкрите полум'я;
- іскри;
- підвищена температура навколишнього середовища та предметів;
- токсичні продукти згоряння;
- дим;
- понижена концентрація кисню;
- руйнування конструкцій;
- небезпечні фактори, що виникають унаслідок вибухів (ударна хвиля, полум'я, руйнування конструкцій та розліт осколків, утворення шкідливих речовин з високою їх концентрацією у повітрі).

2.3. **Основні причини пожеж:**

- необережне поводження з вогнем;
- порушення правил монтажу і норм експлуатації електрообладнання, силових, освітлювальних мереж та виробничого устаткування;
- порушення правил улаштування і норм експлуатації приладів опалення;
- дитячі пустощі з вогнем;
- підпали;

- самозаймання матеріалів (речовин);
- кліматичні чинники.

2.4. **Пожежна безпека** – це стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення вживаються необхідні заходи щодо усунення негативного впливу небезпечних факторів пожежі на людей, споруди і матеріальні цінності. Пожежна безпека на об'єктах забезпечується організаційними, технічними заходами і протипожежним захистом.

2.5. **Пожежна небезпека** – сукупність чинників, які зумовлюють можливість виникнення та (або) розвитку пожежі на об'єкті.

2.6. **Протипожежний режим** – це комплекс встановлених норм і правил поведінки людей, виконання робіт і експлуатація об'єкта, спрямованих на забезпечення пожежної безпеки.

2.7. **Джерело запалювання** – теплова енергія або об'єкт, який виділяє теплову енергію, достатню для запалювання.

2.8. **Горіння** – швидка хімічна реакція сполучення речовини з киснем, яка супроводжується виділенням тепла та світла. Для виникнення горіння необхідно три фактори: горюча речовина, окиснювач та джерело загорання. Окиснювачами можуть бути не тільки кисень, а і хлор, фтор, бром, йод. Під горючою речовиною розуміють будь-яку тверду, рідку чи газоподібну речовину, яка має можливість окислюватися з виділенням теплоти і випромінюванням світла. Джерелом запалювання може бути: полум'я, іскри, випромінювання або теплота від хімічної реакції, механічного удару, від короткого замикання електроустановки, тертя чи різкого стиснення газової суміші. Як відомо, горіння супроводжується виділенням тепла і випромінюванням світла. Розрізняють такі види процесу горіння: вибух, спалах, займання, тління, самозаймання, горіння.

2.9. **Вибух** – надзвичайно швидка хімічна реакція з виділенням великої кількості енергії. Характерною ознакою вибуху є миттєве зростання температури і тиску газу на місці, де він стався. Об'єм речовини збільшується в сотні, тисячі разів.

2.10. **Детонація** – це горіння, яке поширюється зі швидкістю кілька тисяч метрів за секунду. Виникнення детонації пояснюється стисненням, нагріванням та переміщенням суміші, яке не згоріла, перед фронтом полум'я, що призводить до прискорення поширення полум'я і виникнення в суміші ударної хвилі.

2.11. **Спалах** – це швидке згорання пальної суміші без утворення стиснення газів, яке не переходить у стійке горіння.

2.12. **Самозаймання** – початок горіння без впливу джерела запалювання. Залежно від внутрішнього імпульсу, процеси самозаймання поділяються на теплові, мікробіологічні та хімічні.

2.13. **Теплове самозаймання** виникає при зовнішньому нагріванні речовини на певній відстані. При цьому речовина розкладається, абсорбує і в результаті дії процесів окисдування самонагрівається. При температурі близько 100°C дерев'яна тирса, ДВП та деякі інші речовини схильні до самозаймання. Захист від теплового самозаймання – запобігання нагріву матеріалів від джерел тепла.

2.14. **Мікробіологічне самозаймання** відбувається в результаті самонагрівання, що спричинене життєдіяльністю мікроорганізмів у масі речовини. До мікробіологічного самозаймання схильні речовини рослинного походження: сіно, зерно, тирса, торф.

2.15. **Хімічне самозаймання** виникає внаслідок дії на речовину повітря, води, а також при взаємодії речовин. Наприклад, самозаймаються промаслені матеріали (ганчір'я, дерев'яна тирса, навіть металеві ошурки). Внаслідок окисдування масел киснем повітря відбувається самонагрівання, що може призвести до самозаймання. До речовин, що здатні самозайматися при дії на них води відносяться калій, натрій, цезій, карбіди кальцію і лужних металів та інші. Ці речовини при взаємодії з водою виділяють горючі гази, які, нагріваючись за рахунок теплоти реакції, самозаймаються. До речовин, що призводять до самозаймання при взаємодії з ними, належать газоподібні, рідкі та тверді окиснювачі. Наприклад,

стиснутий кисень викликає самозаймання мінеральних мастил, які не самозаймаються на повітрі.

2.16. **Первинні засоби пожежогасіння** слугують для гасіння пожеж у початковій стадії їх розвитку до прибуття пожежних підрозділів. До них належать ручні і пересувні вогнегасники, гідропульти, відра, бочки з водою, внутрішні пожежні крани, лопати, ящики з піском, азбестові полотна, войлочні мати, кошми, ломи, пили, багри, вила.

2.17. **Класифікація горючих речовин залежно від виду:**

- Пожежа класу «А» – горіння твердих речовин:
 - А1 – горіння твердих речовин, що супроводжується тлінням (вугілля, текстиль);
 - А2 – горіння твердих речовин без тління (пластмаса).
- Пожежа класу «Б» – горіння рідких речовин:
 - Б1 – горіння рідких речовин, нерозчинних у воді (бензин, ефір, нафтопродукти), скраплених твердих речовин (парафін, стеарин);
 - Б2 – горіння рідких речовин, розчинних у воді (спирт, гліцерин).
- Пожежа класу «С» – горіння газоутворюючих речовин:
 - Горіння побутового газу, пропану тощо.
- Пожежа класу «Д» – горіння металів:
 - Д1 – горіння легких металів, за винятком лужних (алюміній, магній та їхні сплави);
 - Д2 – горіння лужних металів (натрій, калій);
 - Д3 – горіння металів із вмістом сполук.

2.18. **Дим** – природне явище, яке складається з дрібних твердих частинок, зважених у повітрі або інших газах. Це – типовий аерозоль із розмірами частинок від 10^{-7} до 10^{-5} м. На відміну від пилу, дим не осідає під дією сили земного тяжіння. Частинки диму можуть слугувати ядрами конденсації атмосферної вологи, в результаті чого виникає туман.

2.19. **Евакуація** – процес виведення населення і життєво важливих ресурсів першої необхідності із території, на якій можливе виникнення пожежі або виникла пожежа чи інша надзвичайна ситуація.

2.20. **Нагрівальні прилади** – прилади, що ними нагрівають речовину (матеріал) або середовище, що оточує їх. Розрізняють нагрівальні прилади: теплогенеруючі, де згоряє паливо (газові плити, паяльні лампи та ін.) або є електричний струм (напруга, електропаяльники, електроконвектори), і теплообмінні (конвектори деяких типів, бойлери, повітронагрівники, радіатори тощо), в яких циркулює теплоносій. НП застосовують у різних галузях науки і техніки, у побуті.

2.21. **Опалення** – штучний обігрів приміщень у холодний період року з метою відшкодування у них тепловтрат і підтримки на заданому рівні температури, що відповідає умовам теплового комфорту, а також вимогам замовника.

2.22. **Полум'я** – газоподібне середовище, що включає в себе (у низці випадків) конденсовані продукти і в якому відбуваються фізико-хімічні перетворення реагентів, що приводять до світіння, тепловиділення і саморозігріву. Газоподібне середовище із полум'ям містить заряджені частинки (іони, радикали), що зумовлює наявність електропровідності полум'я і його взаємодію з електромагнітними полями.

2.23. **Система оповіщення** – це комплекс організаційно-технічних заходів, апаратури, засобів та каналів зв'язку, призначених для своєчасного доведення сигналів та інформації про загрозу або виникнення пожежі до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

2.24. **Долікарська допомога** – це комплекс термінових дій, спрямованих на збереження здоров'я і життя потерпілого, яка надається безпосередньо на місці події та в період транспортування до медичного закладу.

Конституцією України визнано, що найвищою соціальною цінністю є безпека людини, її життя і здоров'я. Кожен громадянин України має конституційне право на безпечне для

життя і здоров'я довілля. Ці конституційні права і свободи людини та суспільства загалом є об'єктами національної безпеки держави.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують.

3. Вимоги пожежної безпеки

3.1. Кожен працівник та студент навчального закладу зобов'язані знати і виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі – вжити всіх залежних від них заходів для рятування людей і гасіння пожежі.

3.2. Сходові клітки, евакуаційні виходи, проходи, коридорні тамбури повинні утримуватися постійно вільними.

3.3. У кабінетах столи, стільці необхідно встановлювати так, щоб не заставляли виходів із кабінетів.

3.4. В аудиторіях, лабораторіях, кабінетах, майстернях слід суворо дотримуватися протипожежного режиму. Приміщення повинні постійно утримуватись у чистоті.

3.5. Весь пожежний інвентар і обладнання треба утримувати у справному стані, розміщувати на видних місцях.

3.6. У виробничих приміщеннях та навчальних лабораторіях горючі речовини й матеріали потрібно зберігати у шафах, що замикаються.

3.7. Перед початком роботи з електрообладнанням перевірте наявність і надійність кріплення захисних засобів і з'єднання захисного заземлення, занулення.

3.8. Виконуйте лише ту роботу, з якої пройшли інструктаж, не передоручайте свою роботу іншим особам.

3.9. Після закінчення роботи слід прибрати сміття, відходи та виробничі обрізки.

3.10. Забороняється:

- на територіях розкладати вогнища, спалювати сміття;
- на територіях палити (курити), крім відведених для цього спеціальних місць;
- використовувати електроприлади з пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них рідини, які легко займаються, обгортати папером або тканиною електричні лампи;
- працювати на несправному обладнанні;
- використовувати пожежний інвентар та обладнання для господарських та інших потреб, не пов'язаних із пожежогасінням;
- використовувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією;
- переносити увімкнені електроприлади, залишати без догляду увімкнені в електромережу нагрівальні прилади;
- користуватися пошкодженими розетками, зав'язувати і скручувати електропроводи;
- у службових приміщеннях влаштовувати тимчасові електромережі, прокладати електричні проводи безпосередньо по горючій основі, експлуатувати електроприлади, які мають механічні пошкодження, використовувати легкозаймисті рідини;
- захарашувати підступи до засобів пожежогасіння, шляхи евакуації та евакуаційні виходи;
- вмикати електронагрівальні прилади (чайники, кип'ятильники, кавоварки) без негорючих підставок та в тих місцях, де їх використання не передбачене (або заборонене);
- проводити вогневі, зварювальні та інші роботи без спеціального дозволу;
- самостійно усувати несправності електромережі та електрообладнання.

4. Організаційні заходи із забезпечення пожежної безпеки

4.1. У випадку виникнення пожежі дії працівників мають бути спрямовані на **створення безпеки:**

- насамперед провести рятування та евакуацію людей згідно з планом евакуації;
- при охопленні полум'ям вхідних дверей евакуація проводиться через вікна (перший поверх);

- діяти чітко, без метушні, запобігати проявам паніки серед співробітників;
- організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів.

4.2. Кожен **працівник**, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів тощо), **зобов'язаний**:

- вимкнути електромережу;
- негайно повідомити про це по телефону **101** до пожежно-рятувальної служби (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);
- сповістити про пожежу адміністрацію навчального закладу;
- задіяти систему сповіщення людей про пожежу;
- вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння;
- розпочати евакуацію людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації та залучити до цього інших осіб;
- якщо в кімнаті є вода – змочити нею все приміщення та його предмети, це дозволить на деякий час зменшити дію диму та полум'я;
- знеструмлену електропроводку можна гасити піском, водою, вогнегасником;
- загоряння у витяжній шафі ліквідується вогнегасником після вимкнення вентилятора;
- у випадку загоряння проводів зварювального апарата виключіть його, а потім трансформатор і полум'я загасить піском чи вогнегасником;
- організувати зустріч підрозділу оперативно-рятувальної служби.

4.3. **Керівник** навчального закладу або працівник, що його заміщує, який прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

- перевірити, чи повідомлено пожежно-рятувальну службу про виникнення пожежі;
- здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття підрозділів. У разі загрози для життя людей негайно організувати їх порятунок, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;
- організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих із будівлі, за списками і журналами обліку навчальних занять;
- визначити для зустрічі підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;
- перевірити включення в роботу автоматичної (стаціонарної) системи пожежогасіння;
- усунути з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;
- викликати медичну та інші служби в разі потреби;
- припинити всі роботи, не пов'язані з ліквідацією пожежі;
- організувати відключення мереж електро- і газопостачання, зупинку систем вентиляції та кондиціонування повітря і провести інші заходи, що запобігають поширенню пожежі;
- забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від можливих обвалів конструкцій, дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електрострумом тощо;
- організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити, за потреби, їх охорону;
- інформувати керівника гасіння пожежі про наявність людей у будівлі.

4.4. **Заходи пожежної безпеки** підрозділяються на:

- **організаційні**: організація пожежної охорони на об'єкті, проведення навчань із питань пожежної безпеки (включаючи інструктажі та пожежно-технічні мінімуми), застосування наочних засобів протипожежної пропаганди та агітації, проведення перевірок, оглядів стану пожежної безпеки приміщень, будівель, об'єкта в цілому;

- **експлуатаційні:** проведення профілактичних оглядів, випробувань, ремонтів технологічного та допоміжного устаткування, а також інженерного господарства (електромереж, електроустановок, опалення, вентиляції);

- **технічні:** суворе дотримання правил і норм, визначених чинними нормативними документами при реконструкції приміщень, будівель та об'єктів, технічному переоснащенні виробництва, експлуатації чи можливому переобладнанні електромереж, опалення, вентиляції, освітлення;

- **режимні:** передбачають заборону куріння та застосування відкритого вогню в недозволених місцях, недопущення появи сторонніх осіб у вибухонебезпечних приміщеннях чи об'єктах, регламентацію пожежної безпеки при проведенні вогневих робіт.

4.5. **Методи протидії** пожежам:

- попередження поширення пожежі досягається за допомогою заходів, що обмежують площу, інтенсивність та тривалість горіння. До них належать:

- конструктивні та об'ємно-плануючі рішення, що перешкоджають поширенню небезпечних факторів пожежі по приміщенню, між приміщеннями, між групами приміщень різної функціональної пожежної небезпеки, між поверхами та секціями, між будівлями;

- обмеження пожежної небезпеки будівельних матеріалів, що використовуються у поверхневих шарах конструкцій будівлі, зокрема покрівель, оздоблення фасадів, приміщень і шляхів евакуації;

- заходи, що мінімізують ймовірність виникнення пожеж (профілактичні);

- захист та спасіння людей від вогню:

- зниження вибухопожежної і пожежної безпеки приміщень та будівель;

- наявність первинних та автоматичних засобів пожежогасіння.

4.6. Дії у побуті, що мінімізують ймовірність виникнення пожежі (**профілактичні**):

- ізоляція електропроводок, які можуть стати причиною займання та виникнення пожежі;

- ізоляція розеток, що розміщені у ванних кімнатах та інших приміщеннях із підвищеним рівнем вологи;

- встановлення систем стабілізації напруги та автоматичних запобіжників;

- теплоізоляція газо- та електроплит від дерев'яної поверхні меблів;

- профілактика побутових електроприладів, систем опалення та вентиляції;

- під час паління та запалювання свічок дотримуватися вимог пожежної безпеки.

4.7. **Захисні дії:**

- захист людини від високої температури;

- захист від отруйних речовин – продуктів згорання, що виділяються в повітря внаслідок горіння. Використовуються засоби захисту органів дихання для самопорятунку під час пожежі.

5. Первинні засоби пожежогасіння, правила їх використання

5.1. Первинні засоби гасіння пожежі призначено для того, щоб ліквідувати невеликі займання та пожежі в початковій стадії силами персоналу установи, не чекаючи, аж поки прибуде пожежна охорона.

5.2. До таких засобів відносять:

- вогнегасники;

- пожежний інвентар (пожежні відра, ящики з піском, совкові лопати, покривала з негорючого полотна (кошма) тощо);

- пожежний інструмент ручний немеханізований – інструмент без будь-якого приводу (за винятком мускульної сили людини), призначений для виконання різних робіт у процесі гасіння пожежі (гаки (багри), лом, сокири, вила тощо).

Використання первинних засобів гасіння пожежі для господарчих та інших потреб, не пов'язаних із пожежогасінням, не допускається.

5.3. Вогнегасник – переносний, пересувний або стаціонарний пристрій з ручним способом приведення в дію, призначений для гасіння вогнища пожежі людиною за рахунок випущення вогнегасильної суміші.

5.4. За **типом** вогнегасильної суміші всі **вогнегасники поділяються** на:

5.4.1. Порошкові (ВП)

Вогнегасники переносні порошкові (ВП), залежно від марки вогнегасильного порошку, що використовується, призначені для гасіння пожеж класу А (тверді горючі речовини), В (рідкі горючі речовини), С (газоподібні речовини) та електроустановок під напругою до 1000 В. При використанні вогнегасильного порошку ПХК та спеціального обладнання вогнегасники переносні порошкові використовуються для гасіння пожеж класу Д (метали і металоорганічні речовини).

Принцип дії ВП

Робочий газ закачаний безпосередньо в корпус. При спрацюванні запірно-пускового пристрою порошок витісняється газом по сифонній трубці в шланг і до стволу-насадки або в сопло. Порошок можна подавати порційно. Він потрапляє на горючу речовину та ізолює її від кисню.

Увага! Не можна перевертати порошковий вогнегасник і працювати в такому положенні (вийде газ, а порошок залишиться в корпусі).

5.4.2. Вуглекислотні (ВВК)

Вогнегасники вуглекислотні (ВВК) призначені для гасіння різних речовин, горіння яких не можливе без доступу кисню, а також електроустановок під напругою до 1000 В.

При використанні ВВК необхідно враховувати наступні фактори:

- можливість накопичення зарядів статичної електрики на дифузорі вогнегасника;
- зниження ефективності вогнегасника при від'ємній температурі навколишнього середовища;
- небезпека токсичного впливу парів вуглекислоти на організм людини;
- небезпека зниження вмісту кисню в повітрі приміщення внаслідок використання вуглекислотних вогнегасників (особливо пересувних);
- небезпека обмороження в результаті різкого зниження температури вузлів вогнегасника.

Принцип дії ВВК

Базується на витісненні двоокису вуглецю зайвим тиском. При відкриванні запірно-пускового пристрою газ СО₂ по сифонній трубці поступає до розтрубу і зі скрапленого стану переходить у твердий (сніг) з температурою до -70°C. Вуглекислота при введенні в зону горіння різко призупиняє доступ кисню та знижує температуру у вогнищі горіння.

5.4.3. Аерозольні.

5.5. На кожному поверсі в адміністративних будівлях потрібно встановити не менше ніж два переносні (порошкові, водопінні або водяні) вогнегасники з масою заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше.

5.6. Додатково належить встановити по одному вуглекислотному вогнегаснику (з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше) в розрахунку на таку площу підлоги:

- на 20 м² – в офісних приміщеннях із персональними комп'ютерами, у коморах, електрощитових, вентиляційних камерах та інших технічних приміщеннях;
- на 50 м² – у приміщеннях архівів, машинних залів, бібліотек, музеїв.

5.7. Класифікація пожеж:

- клас А – горіння твердих горючих речовин, переважно органічного походження, горіння яких супроводжується тлінням (деревина, текстиль, папір);
- клас В – горіння рідких речовин або твердих речовин, які розтоплюються;
- клас С – горіння газоподібних речовин;
- клас Д – горіння металів та їхніх сплавів.
- клас Е – пожежі, пов'язані з горінням електроустановок.

6. Порядок дій при наданні долікарської допомоги потерпілим

6.1. Викличте швидку допомогу за телефоном **103**.

6.2. Усуньте вплив на організм потерпілого факторів, що загрожують здоров'ю та життю, тим самим ви зможете безпечно для себе надати потерпілому допомогу.

6.3. Проведіть огляд потерпілого та надайте йому долікарську допомогу; метою огляду є виявлення станів, які загрожують життю потерпілого, з подальшим проведенням невідкладних втручань для відновлення життєво важливих функцій організму.

6.4. Не залишайте постраждалого та контролюйте його життєві функції до прибуття швидкої допомоги.

6.5. **Якщо на вас зайнявся одяг:**

- не можна бігти, це лише підсилить горіння;
- треба швидко скинути одяг, що зайнявся, а якщо це не вдалося, варто впасти та качатися по підлозі (землі), збиваючи полум'я.

6.6. **Якщо на іншій людині зайнявся одяг:**

- не можна давати людині бігати – полум'я розгориться ще сильніше;
- треба допомогти ураженому швидко скинути одяг, що зайнявся, і залити його водою;
- якщо це не вдалося, необхідно повалити потерпілого на підлогу (землю).

Намагайтеся будь-яким способом збити полум'я: залийте водою, засипте землею, закидайте снігом, накиньте щільну тканину (брзент, ковдру, пальто) і щільно пригорніть тканину до палаючого одягу. При цьому голову потерпілого слід залишити відкритою, щоб уникнути отруєння продуктами горіння;

- надати першу (долікарську) допомогу потерпілим в аварійній ситуації.

6.7. **При опіках:**

• при термічних опіках першого ступеня уражене місце обробляють етиловим спиртом, після чого накладають суху стерильну пов'язку або чисту тканину і звертаються до дерматолога;

• при важких опіках необхідно негайно відправити потерпілого до лікувального закладу.

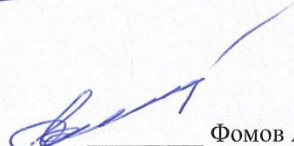
6.8. **Увага! У жодному разі не можна:**

- проколувати пухир (він захищає рану від інфекції);
- змочувати місця опіків водою;
- припікати їх розчинами перманганату калію, брильянтового зеленого, йоду;
- застосовувати народні засоби, різні олії, вазелін, тощо, бо вони тільки підсилюють опіки, сповільнюють загоєння ран.

Інструкцію розробив:
Провідний інженер

 Здоровецький М. Ф.

Погоджено:
Проректор з АГР та ВН

 Фомов А. Д.